

Ödenmemiş Fatura

Burçak Bingöl, Giresun'da doğdu, İstanbul'da yaşıyor

Yedi yıl önce sadece bir süre için diye geldiğim İstanbul'a yerleşip, üç yıl önce şu an hâlâ yaşadığım evime taşındım. Taşındıktan birkaç ay sonra yaşadığım küçük bir olay, kafamda büyük etkiler yaratacak, komşuluğun, birlikte yaşama deneyiminin kültürel değişkenliği, içinde yaşadığım topluma dair önemli bir içgörü yaratacaktı.

Bu olayı anlatmadan önce, daha eskiye ve daha uzağa giderek, New York'ta yaşadığım, kafamı meşgul eden asıl hikâyeyi de daha anlamlı kılacak bir başka anımı anlatarak başlamak isterim.

Ayağının altındaki halı çekilmiş, taze bir eski akademisyen olarak Ankara'daki yaşamıma ara verip, 2009 yılını Brooklyn'deki üç katlı, hafif yana yatmış eski bir evin üçüncü katındaki iki odasından birinde geçirdim. Şimdi orayı anımsadığımda, beş kişiyle paylaştığım, kirasına kendimce küçük bir servet ödediğim, kendini zar zor ayakta tutan bu evin bizimle yaşayan altıncı kişi gibi olduğunu düşünüyorum.

Odasını kiraladığım arkadaşım Eric kendi kişisel eşyalarını toparlarken bir makine gösterip "Bunu ister misin?" diye sormuştu. En yakın tahminle bir narenciye sıkacağı olabileceğini düşündüğüm bu şeyin ne olduğunu bir türlü anlayamamıştım. Makine bir "Noise Device" idi. "Gürültü yapıyor," dedi Eric, "uyurken gürültü çıkarıyor." Kafam karışmıştı. "Nasıl yani? Sen uyurken gürültü çıkaran bir makine mi? Neden?" diye sordum. Aldığım cevaplara rağmen durumu ve cihazın ne işe yaradığını bir türlü kavrayamamıştım. İnsanın uyurken bir gürültüye ihtiyaç duyabileceği fikri son derece yabancı ve anlaşılmazdı. Sorarken bile kulağa garip gelen sorularımı sıralarken kat arkadaşım Matthew bu alete çoktan talip olup sevinçle odasına götürmüştü bile...

Bu makinenin tam olarak ne işe yaradığını aylar sonra bir gece sabaha karşı anlayacaktım.

O gece, Hispanik mahallesiyle komşu, "hipster"ların yavaştan biriktiği bölgedeki

evimize bir partiden artık zar zor yürüyebildiğim topuklu ayakkabılarımla yalpalayarak dönerken, anahtarlarım Meserole Sokağı'ndaki evimizin kilidini açmayacaktı. Belli ki evin içinden birisi çevrilmemesi gereken mandalı çevirmiş, anahtarı kimsede olmayan bu kilidi dışarıdan açılmayacak şekilde kilitlemişti. Kapıyı çalıp birini uyandırmaktan başka çare yoktu. Çekingen tık-tıklarla başlayan kapı çalışmalarım yavaş yavaş hızlanmış, yaklaşık yarım saatin sonunda gümbürtülü yumruklara dönüşmüştü. Ama o kapı o gece hiç açılmadı.

Evi paylaştığım beş ev arkadaşımın hiçbiri o gece uyanmadı. Çünkü hepsinin başucunda onları dünyadan, dışarıda olup bitenden koparacak bir "gürültü makinesi" vardı. Bu makine, her dalga boyundan yaydığı sürekli cızırtıyla dışarıdan gelen sesi kendi içinde eritip yok ediyordu. Benim kapıyı parçalarcasına vurarak çıkardığım her boydan ses dağılıyor, bu makineden çıkan özdeş dalgayla bütünüleşip sonsuz dalga denizinde fark edilmez bir etki yaratıyordu.

İçeride uyuyanların başucundaki gürültü sürerken, benim için dışarıdaki sessizlik büyüyordu. Gidecek bir yer yoktu. Gece karanlığında kapının önünde beklerken, daha birkaç gün önce bir kapkaççının yanımdan rüzgâr gibi koşarak kaçtığı bu mahallede zihnim de boş durmuyor, türlü felaket senaryolarıyla olası tehlikeleri çaresizliğime ekliyordu.

Sonrası ise bugün hatırladıkça nasıl olup da girişebildiğimi hâlâ aklımın almadığı, senaryosunu hemen oracıkta yazıp oynadığım bir macera filmi olarak geliştirdi. Zira o eve girmek zorundaydım.

Topuklu ayakkabılarla, yarı sarhoş, telle örtülü demir kapının üzerinden aşarak binanın arka bahçesine geçmiş, ara katlardaki pencerelerin demirlerinden kendimi yukarı çekerek yarı teras gibi olan çatıya tırmanmıştım. Buraya açılan ve hiç kilitlemediğimiz üçüncü kattaki pencereye ulaştıca sonunda odama girmeyi gerçekten becerebilmişim.

Yüksek topuklarımı vura vura yürüyerek girdiğim odamda –nasılsa kimse uyanmıyordu ve uyanmayacaktı– hemen bir not yazmaya giriştim. Sonra da onu en az ev kadar eski buzdolabımıza iliştim. Ertesi gün olup da notu herkes gördüğünde ev ahalisi haliyle şaşırıyor ve çok da üzülüyor, ama o gece o kilidi kimin çevirdiğini de hiçbir zaman öğrenemedik...

İlerleyen günlerde, atıldığım bu küçük maceradan ziyade bir gürültüyle huzur aramanın ironisi zihnimde günlerce meşgul etti. Bireyselci bir yaşam kültüründe kutsallaşan kişisel alanı ve bu yalnızlaştırarak koruyan alanın erişilmezliğini ilk elden tecrübe ediyordum. Benim için yabancı ve garipti. Bu, refah düzeyi yüksek Batı toplumlarında kendi kozasına giren insana ve bireyselciliğine pazarın

sunduğu cazip oyuncaklar, alışkanlıklar ile farklı bir yaşam tarzıydı.

Bu olay birbirimizle kurduğumuz ilişkiler ve bunun kültürel bağlamda ne kadar farklılaşabileceği ile ilgili bambaşka bir bakış açısı yaratıyordu. Sonrasında, zihnimin kenarındaki bir göz olan biteni hep bu aralıktan gözlemleyecek, çevrede olanları ve bunları nasıl yorumladığımızı, nasıl tepkiler verdiğimizizi gözetlemeye, sürekli tartmaya başlayacaktı. Gerçek politika da, kalıplaşmış söylemlerin ötesinde, tam da en yakınındakiyle kurduğum ilişkide değil miydi zaten? Adımını kapından dışarı attığım anda karşılaştığım ilk kişiyle kurduğum ilişkinin özünde...

2010'da başlayan İstanbul hayatım, beni düzenli ve içine kapalı Ankara'dan Tarlabası'nın hiç uyumayan, dışarıdan bakanlar için oldukça tekinsiz sayılabilecek ara sokaklarına taşıdı. Bir başka "Meserole Street". Drama dozu oldukça yüksek Kalyoncu Kulluğu Sokak'ta hayat hiçbir yerde olmadığı kadar karmaşık ama düzenli, döküntü ama gerçekti. Birkaç yıl sonra, sadece birkaç yüz metre ötede olmasına rağmen çok daha sakin ve güvenli olan Aynalı Çeşme'de, halen yaşadığım evime taşındığımda ise çoktan -İstanbuluların çoğu gibi- fazla yoğun bir hayatın içine yuvarlanmışım bile. Adeta bir ipin üzerinde düşmeden ilerlemeye çalışan bir cambaz gibi, uç uca eklenen iş seyahatleri arasında, yapılması gerekenleri atlamamaya, aralıksız çalışarak yeni hayatımı bir düzene oturtmaya, buraya her anlamda alışmaya çalışıyordum.

Taşandıktan kısa süre sonra, Aralık ayında bir akşam, bir yurtdışı seyahatimden döndüğümde kapıdaki sarı kâğıdı göreceğim ve elektrik faturasını yatırmayı yine unuttuğumu bıkkınlık ve hayal kırıklığıyla fark edecektim. Mutluluk biraz da küçük şeylere, evin ısısına, bir temiz duş alabilmeye veya dolapta yiyecek bir şeyler bulabilmeye bağlıydı işte...

Kâğıdı alıp eve girdiğimde, elektriğin olmadığından emin halde uzandığım düğme ışıkla yanıt verince kafa karışıklığı ve merakla sarı kâğıda geri dönmüş, bu kâğıdın acaba başka ne olabileceğini düşünerek solgun, resmi yazılarımı taramaya başlamışım.

Kâğıdın arkasına elyazısıyla, hiç tanışmadığım komşumun düştüğü not evdeki ışığı açıktıyordu:

*Burçak Hanım
Elektriğiniz kesilecekti
Ben 5 no'lu daireden Sadık
Faturanızı yatırdım sonra verirsiniz
Veya eşime bırakırsınız.*

Nihayetinde bana Őu yazıyı yazdıran duygu ve dűŐünce yoğunluğuyla birkaç dakika, yanımda bavulum ve tepemde yanan ıŐıđımla, sonrasında aylarca çalıŐma odamın duvarında yapıŐık halde duracak olan elimdeki sarı kâğıda bakakaldığımı hatırlıyorum.

Beni hiç tanımayan komŐum, görevlinin elektriđini keŐtiđini gűrműŐ ve inisiyatif alarak, űdemeyi unuttuđum faturamı benim yerime cezasıyla yatırmıŐtı. Bu o anda benim için yapılmıŐ çok bűyűk bir iyilikti. Hem ok ŐaŐırmıŐ hem de çok duygulanmıŐtım. Beni ruhen İstanbullu yapan Őey de tam olarak, gűndelik hayatın koŐturmacası ve stresi içinde zaman zaman gűremez olduđumuz, yaŐama sinmiŐ olan bu dayanıŐmanın dođallıđı oldu. Bu hareket, gűcűnű bu toplumda derin kűkleri olan mahalle ve komŐuluk geleneđinden alıyordu.

Bu nedenle bu kiŐisel hikâyenin asıl konusu olan űdenmemiŐ fatura tebliđi, sadece bir not deđil, birlikte yaŐama kűltűrű, birbirine gűsterilen –zaman zaman bođabilen– bir ilgi, alaka ve merak, bu iliŐkiler ađını kristalize eden bir temsiliyet aynı zamanda. Bu yűzden űnemli ve űzenle saklanan kıymetli bir belge.

Sonrasında Sadık Bey'i sadece birkaç kere gűrdűm. EŐini de notu aldıktan hemen sonra borcum ve minnetim için gűtűrdűđűm para ve çikolatayı vermek için gittiđimde kapıdan gűrműŐ oldum ama sonra pek karŐılaŐmadık. O gűnden beri yoğunluđum hiç deđiŐmediđi gibi daha da arttı.

Kafamın içindeki telaŐ, karmaŐa ve gűrűltű, komŐularına çođu zaman salt sessizlik olarak yansıyor. Onlara gűre sessiz, kendi halinde biriyim. Bu beni iyi bir komŐu yapıyor mu yoksa –ođunlukla apartmanda yaŐandıđı gibi– kapı aralıđında onlarla uzun sohbetler etsem veya misafiriłiđe gidecek vaktim olsa onlara daha iyi bir komŐu mu olurum bilemiyorum.

Kimbilir, yapılacak iŐlerin ve projelerin zihnimde yarattığı kargaŐa ve telaŐ belki de benim kendi “noise device” imdir...

Burçak Bingűl
AynalıeŐme, 2017

—→ s. 292

The Unpaid Bill

Burçak Bingöl, born in Giresun, Turkey, lives in Istanbul, Turkey

I visited Istanbul briefly seven years ago and ended up living here since then. It was four years ago that I moved to the place where I still live today. A few months after moving I experienced a minor incident in my building that would have a major impact on my thinking on being neighbours and give me great insight about the culture that I'm living in.

Before telling about that, however, I'd like to go back much further in time and begin by telling you another memory, something I experienced in New York, which will lend greater meaning to the story that has so preoccupied my thoughts.

As an academic that had had the rug freshly pulled from under her feet, I decided to take a break from my life in Ankara and spend 2009 in Brooklyn. In a slightly slanting three-storey house. I shared house with five people, paying a small fortune in rent. When I recall the house, I now see that the house itself was like the sixth person, struggling to stay on its feet.

I was subletting from my friend Eric who, one day while uncluttering the room, asked 'Do you want this?' I couldn't work out what the machine he was holding was supposed to be. My best guess was that it might be some sort of juicer. Eric explained that it was a 'noise device'. 'It creates noise', he said. 'It makes noise when you're asleep.' I was confused. 'A machine that makes noise while you sleep? Why?' Despite his attempts to explain, I was incapable of grasping the point of the device. The idea seemed completely foreign and incomprehensible to me. I was still asking these questions when my floor-mate Matthew happily took it off to his room.

It wasn't until one night, months later, with dawn approaching, that I would finally understand the point of the machine.

On that particular night, I found myself limping home from a party in my high heels, back to our house in Meserole Street, in the district next to the

Hispanic quarter into which hipsters were increasingly moving. When I reached the house, I realised that my keys wouldn't open the door. It was clear that somebody had turned the latch down from inside, which we were never supposed to do, and had locked this lock – for which none of us had a key – so that it couldn't be opened from the outside. I knocked on the door. My only hope was that I might wake someone up. Hesitant at first, my knocking grew faster and louder until, after almost half an hour, it had turned to clamorous banging, as I pounded away with my fists. But the door didn't open that night.

None of the five people with whom I shared the house woke up. Each of them had a noise- device by their bedsides, cutting them off from the world and what was happening outside. The constant buzzing that these machines emitted on every wavelength absorbed and dissolved all noise that came from outside. I was hitting the door as if trying to break it to pieces, but combining with the identical waves coming from the machines, the sound dispersed with an imperceptible effect in a sea of endless waves.

While the noise continued to stream beside those sleeping indoors, outside, the silence grew. I had nowhere to go. I couldn't take my mind off what might happen as I waited in the darkness of our neighbourhood, where – just days before – a chase had swept past me like the wind, for a possible snatch. A flood of disaster scenarios and dangers fed my sense of helplessness.

What happened after developed into something of an adventure film for which I wrote the screenplay and acted out there and then on the spot. *I had to get into that house.*

In high heels, half drunk, I managed get over the back garden of the building by climbing over the wire-covered iron gate. Pulling myself up by the iron bars on the windows of the floors in between, I was able to climb up onto a terrace-like roof. Once I reached the window on the third floor that opened onto the roof, which we never locked, I was finally able to gain access to the apartment.

When I reached my room, clip-clopping along in my high heels – nobody was about to wake up anyway – the first thing I did was write a note to my roommates. I attached it to the front of the old fridge, which was at least as old as the house itself.

The next day, when everyone saw the note, they were surprised and sorry, but we never found out who had turned the latch that night.

In the following days, I became deeply preoccupied by the irony of using

noise to create a semblance of peace. I was experiencing first-hand the nature of personal space, so prized by this individualist culture, and protected by a process of isolating oneself. It was foreign and strange to me. This was a different lifestyle with attractive toys and habits marketed at Western people cocooned in their own worlds, living in societies with a high level of comfort.

The incident gave me a completely different view of the relationships we forge with one another and the extent to which these can change in a cultural context. Afterwards, my mind's eye would always be observing what was going on from this perspective: how we respond to those around us, how we react, constantly weighing up every interaction. Beyond clichéd discourse, wasn't real politics to be found in precisely those relationships that we form with those around us? It was also what lay at the heart of the relationships formed with the people you meet when you step out of the door.

My Istanbul life, which began in 2010, took me from neat and introverted Ankara to the sleepless back streets of Tarlabası, which may appear shady to someone looking in from the outside. Like my street in Brooklyn, Kalyoncu Kulluğu Street witnessed a fair amount of drama, but life there had a chaotic order to it that was to be found nowhere else. A few years later, when I moved into the house in which I still live in Aynalıçeşme which, despite only being a few hundred metres away, was much quieter and safer, I had long since adopted a life of relentless busyness – like most Istanbulites. With my consecutive travels, working ceaselessly through long to-do lists, I was trying to adapt to this place in every sense to keeping it balanced, like a tightrope walker trying not to fall.

One evening in December, shortly after moving in, I returned from a trip abroad to see an official-looking yellow note on my door and realised with great disappointment that I'd forgotten to pay my electricity bill again. Happiness was in the small things, after all: a warm house, being able to take a hot shower and finding something to eat in the fridge sometimes.

I took the note and went into my flat. Despite being certain that the electricity was off, I found that the light came on when I automatically reached out for the button. Confused, I looked again at the yellow note, wondering what else it could be, and began to scan the faded, official writing.

Handwritten on the back of the paper was the following note:

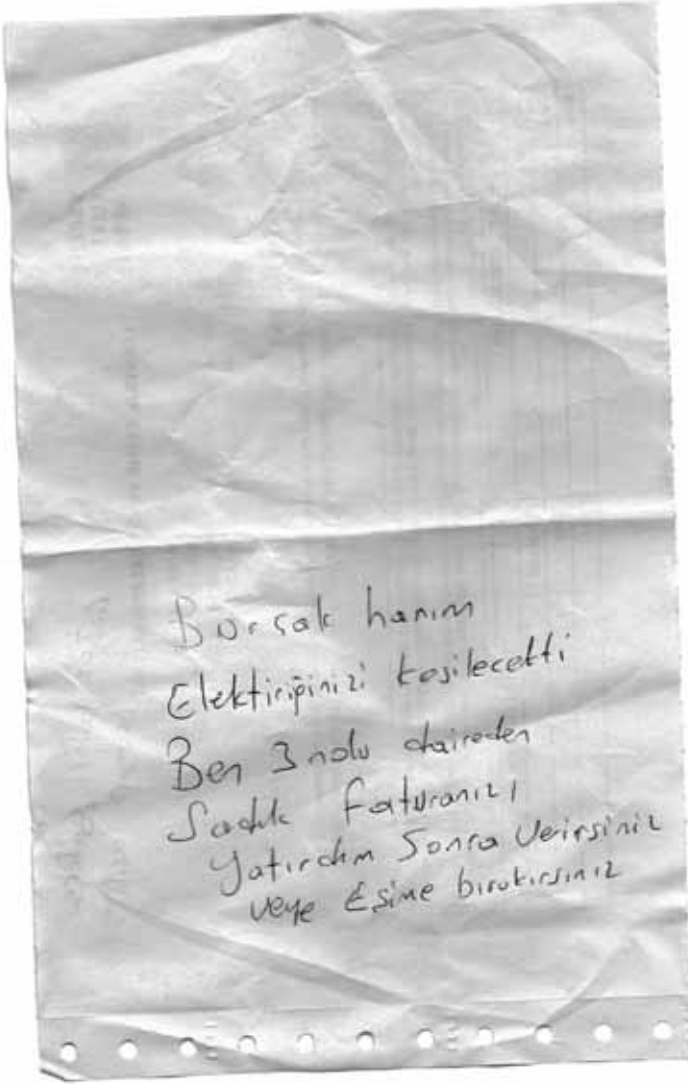
*Burçak Hanım,
I'm Sadık from Flat 3
They were going to switch off your power.
I paid your bill. You can pay me back later.
Or leave it with my wife.*

I remember staring for several minutes at that yellow paper, with my suitcase at my side and the light shining above my head, filled with an intensity of feeling that ultimately led me to write this piece. The note would be stuck to the wall of my study rooms for months afterwards.

Despite the fact that we'd never even met, my neighbour had seen the attendant cutting my power and taken the initiative to pay on my behalf the fine and the bill that I'd forgotten. I was surprised and truly moved by this great kindness. This was the moment that turned me into a true Istanbulite at heart – this act of solidarity took its strength from the tradition of community and neighbourliness that is deeply rooted in this society. Its naturalness pervades life here, but from time to time we fail to see it, amidst the bustle and stress of our daily comings and goings. This is why the note about the unpaid bill was not just a note: it was evidence of a culture of living together, an interest shown in one another – sometimes too much interest, connection and concern, admittedly – but it represented a network of relationships. That's why it was such a precious document, an important keepsake that I preserved with care.

I only saw Sadık Bey a few times after that. I saw her wife from the doorway when I went there straight after finding the note to bring her the money and some chocolates by way of thanks, but we didn't see much of each other after that. To my neighbours, I'm a quiet person who keeps to herself. I don't know whether this makes me a good neighbour or a bad one. Perhaps I'd be a better neighbour if I had long chats with them on the doorstep or had time to pay them a visit. Somehow, my busy life, all the confusion and noise inside my head, manifests itself as silence to my neighbours – my very own personal noise-device.

→ p. 292

Burçak Bingöl